

कर्म व उकिया विपाक

चूलकम्मविभङ्ग

सूत्र

व

कर्म व मनुष्यया

लिधंसाय् व्वलंगु

पद्य कर्ता

धर्मरत्न शाक्य "त्रिशुली"

झतापोल, ताजाफः

ललितपुर

कर्म व उकिया विपाक
चुलकम्मविभङ्ग
सूत्र
व

कर्म व मनुष्यया
लिधंसाय् व्वलंगु
पद्य

लेखक
धर्मरत्न शाक्य “त्रिशूली”
भक्तापोल ताजाफः
ललितपुर

पिकाक
श्रामणेर शीलरत्न

न्हापागु: १०००

बुद्ध सम्बत २५३८
ने.सं. १११४ स्वांया पून्ह
वि.सं. २०५१
ई.सं. १९९४

मूल्य: ८।-

थाकु :
वागमति छापाखाना
वन बहाल, यल ।
फोन ल्या: ५२१८४७

मन्तव्य

कर्म शब्दय् दुतिना च्वंगु अर्थाभिव्यक्ति अथाह खः । गम्भीर जू । ध्वा ध्वीक सिइका काये अःपु मजू । तथ्य लुइका काये नं तःसकं थाकु । खालि कल्पना व ल्यहें ल्यहें मात्र पूगु ज्ञान बुद्धि थुकियागु बास्तविकता थुईके धात्थें न सम्भव मजू । अथे जुया हे बुद्धिमान धायेका च्वंपि मनू तय्सं “थौं यागु भौतिक विज्ञान” यात जक ठोस व अकात्य प्रमाण व आधार भाःपाः थुकियागु सही व यथार्थगु अर्थ छ्यायेगु पाखें च्वद्येका मन गढन्त भमरी लाना गन गन थ्यंका च्वंगु खने दु । अर्थयात नं अनर्थ भाःपा च्वंगु दु ।

बुद्ध-धर्मय् मन वा चित्त अले चेतनायागु थाय् अतिकं च्वयेलाः । मनुष्य प्राणि निसैं सकलें सकलें सत्व प्राणिपिनिगु फुकं फुकं ज्या खँत व उकी उकीयागु परिणामतय्गु ल्याःचाः थी थी वातावरण व अवस्थाप् अनेतने कथंया रूप कया क्षण क्षण पत्तिकं दिपरिणत व परिवर्तन जुया लुया वया च्वनीगु चित्त यागु अवस्थायात जक स्वया तिनि छुं छगू ठोसगु निर्णयय् थ्यंकः वने फईगु जुया च्वन । मन व चेतनायागु यथार्थं स्वभावयात प्रज्ञां व्वः थला अध्ययन, मनन, अन्वेषण व अनुसन्धान मयासे छुंनं कर्मयागु प्रतिफल गथे गुकथं जुइफइ धका ठोकेयाना

निर्णयय् थ्यंकः वनेगु अन्ध परम्पराया मिथ्याभिव्यक्ति सिद्ध
जुवनिगु खः । कर्मयागु घात्थेंगु मर्म थुईके सर्वज्ञता ज्ञानया
परिधी दुने लाः । साधारण पृथग्जनयागु अबिद्या त्वाकः ज्याःपु
क्लेशाभिभूत ज्ञान बुद्धि व पिनेयागु अःडम्बरं जायाच्चंगु चिन्तन
शक्ति थुकियागु दासु दायेगु, लना स्वयेगु अःपु मजू । सम्भव
मदु । अथे जुया हे कर्मयागु विषय बुद्ध विषय खः । थ्व
अचिन्तेय्य खः । थ्व अप्रमेय खः ।

थुपि खँत याउँक अःपुक थुइका बिइगु प्रयासय् “महाशी
बिदेशी धर्मदूत धर्मकथिक प्युँदज आयुष्मान सुन्दर, धम्माचरिय’
स्थविरं बर्मेलि भाषं च्वया तःगु सफूयात थःह्य “कर्म र
मनुष्य” कथा नेपाली अनुवाद याना पिथनागु जुल । उगु हे
सफूयात वः कया श्री धर्मरत्न शाक्य (ताःजाःफः) त्रिशुलीया
उपासकं काव्यात्मक शैलि नेपाल भाषां च्वया बिज्यात । सफूया
रूप नं बिया बिज्याना च्वन ।

थःगु ३स्वस्थतायात समेतं च्यूताः मतःसे गुगु कुतः
वसपोलं याना बिज्याःगु खः, उकिया लागी आपालं आपालं
साधुवाद देछासे थुगु चीहाकःगु मन्तव्य थनं तुं क्वचायेका
च्वना ।

तथागतया शासनं चिरस्थायी जुइमा !

विश्व शान्ति विहार

— भिक्षु ज्ञानपूर्णक

मीनभवन, नयां बानेश्वर,

 २२६९८४

दिः— ५/२२/९४ १६:२०

निगू शब्द

संसारे दुपिं प्राणिपिं मध्ये मनुष्य सर्वोत्तम प्राणि खः अथेनं मनुष्यपिं मनु हे जूसां सकनें समान मजू । थ्व समान मजूगु थःथःगु हे कर्म व उकिया विपाकं खः धका भगवान बुद्धं तोदेय्य पुत्र शुभ माणवकयात कना बिज्यागु खँ “चूलकम्म विभङ्ग सूत्रे” उल्लेख जुयाच्चंगुयात पूज्य भदन्त ज्ञानपुर्णिक महास्थविर यागु कर्म व मनुष्य सफूया लिधंसाय् थुगु पद्य च्वयागु खः । थये पद्य याय्त वसपोल महास्थविरं अनुमतिया नाप नापं पद्य संशोधन नापं याना बिज्यागुलिं वसपोल प्रति आभार व्यक्त याना च्वना ।

थ्व “कर्म व उकिया विपाक” नांगु सफूयात मां बौया गुण लुमंका दुपिं काय् म्हयायपिसं कृतज्ञजुया मां बौया सेवा गुकथं याय्मा धैगु दसु बीथें श्रामणेर शीलरत्नं थः मां बौया नामं धर्मदान याय्त थुगु सफू प्रकाश याना बिज्यात । उकिं वसपोल प्रति साधुवाद देछाया च्वना ।

वथें हे पाठक पिसं नं “कर्म व उकिया विपाक” यात थ्वीका थःपिनं बुद्धं कनाबिज्यागु याय् मज्यूगु ज्या तोता भिंगु कर्मद्वारा थःगु कर्म सुधार याना मनुष्य जन्मयात सार ज्वीक सुथालाका यंकें फय्मा धैगु मनं तुना ।

अन्ते थुगु सफू इलेहे पिकाय्त प्रयत्नशील जुयाबिज्यापिं वागमती प्रेसया परिवार पित्त नं सुभाय् देछाया च्वना ।

भवतु सब्ब मङ्गलं

२०५१ वैशाख पुन्ही

धर्मरत्न शाक्य “त्रिशूली”
भक्तापोल ताजाफूः

प्रकाशकीय

जि गधेजुया धनलात, ध्व खं लुमं लुमं जितः न्हापाया अतित न्ह्योने चो वैगु । भीगु जीवने गुबले गधे ज्वीमालीगु गुबले गधे ज्वीमालीगु । आखिर कर्महे मखा ? उकिं थौ उगुहे लुमन्ति यात धन न्ह्यब्बेत्यना ।

जि छम्ह मांयागु सेवा याय् मखंम्ह दुःखि खः । गुम्ह मामं जितः भिला तक प्वाथे तया ब्वीका खि चो कया ब्वलंका व्याहा याना गृहस्थाश्रमे फ्यतुका ब्युगुखः, उम्ह मां दच्छि तक रोगं कल, जिं उबले वासः चूलाके मफुगुलिं उम्ह उपकारी मामं जितः वाना परलोक जुया भाल । अवं नं जितः वाना दिवंगत जुयादिल । उबले जित मां वौ नं जक वानाथकुगु मखु, थकालि पिं तःवाः दाजु तताजु साहिलाम्ह काय् व म्हाय्यपिसें नं जितः तोता परलोक जुयावन । मदया वंक्वसिया कृयाकर्म याना वं वना । थः अदुया याकःकाय् जुया सुं हाःनाः मुदुम्हथें सुं भरोसा काय्गु मुदुबले प्रज्ञारश्मि भन्ते छम्हसिगु कृपां याना मां वौ परलोक जुगु दिननमें लयल्य् पत्तिकं वसपोल भन्ते निमन्त्रणा याना छें बुद्धपूजा परित्राण पाठया ल्यू छुं उपदेश न्यना भोजन दानयाना छुं पुण्य दिवंगत मां वौ पिन्त अर्पण याय्गु ज्ञान दत । ध्व हे संस्कारं याना थः काय्पिं निम्हसितः नं दुर्लभ प्रब्रज्या याय्गु मौका नं चूलात ।

थः नोकरी पेशा जुगुलिं वरावर परदेशे वने मालीगु । ध्व हे नोकरीया सिलसिलाय् दकले न्हापां सुखेत थ्यन । अन ज्या सिधेवं दैलेख वनेमाल, अनन ज्या सधेका जुम्हा वनेगु करं क्यन । वना ज्या सि धयका ल्याहां वया । विद्या ब्वनातयागु मुदुसां प्राकटिकल अभ्यास दुगु कारणं हाकनं नेपालगञ्ज सरुवा जुल । भेरी, राप्ती, कर्णाली अञ्चलया जिल्ला जिल्लाय् वना ज्या याःवने माल । जम्मा १५ गू जिल्लाय् ज्याय् खतय् जुया वने बले लय् ज्यान पाना वने माःगु । गनं गनं निन्हु स्वन्हु तकं पाहाड गय् माःसा गनं जंगलं जंगलं निन्हु स्वन्हु वाय् च्वना वने मालीगु । नय् त्वनेया ठेगाना मुदुगु जक मखु लं द्दतिकि मखुथाय् लाःवनीगु

भय उतिकं, गनं खुसिया सिधंसिधं ८४ को, तक खुसि छिना वनेमा:सा गनं ताफू छिना वनेगु । तर ताफूया दध्वीर विचे विचे सिपौ हे म्हु । निपलाया थासे छपला:याना हाचांगाया वने मालीगु । क्वे खुसि खं खं इकुया वैगु, न्हायक्व हे ग्या:सां मवंसे मगा । धुगु रुपं दु:खसिया भेरीया ज्या सिधेका रुकुम जिल्लाया मुर्कत्य हिमाले वनावले सल्यानं निन्हु वने धुंका पाहाड गया, वना च्वे पैरो वंबले पैरोवना च्वं थाय् ला कुच्छि हे म्हुगु लंपुं. वनेमाल । उवले प्राणया आशा मदया भगवान्बुद्ध जक लुमंका पार याना । निपला ति बाकि दनिबले तिन्हुया पारयाना स्वयाबले इकुसे च्वनावया तस्सतं ग्यात । धुजागु रुपं वं वं निग: पाहाडया विचे पं बाग:थला यंकात:गु अले उकी हे पला तथा वनेमा:गु छपला: सिवाय् तय्थाय् म्हुगु, क्वे सोसा खुसि ब:कायगु सोसा पाहाड सिवाय: मेगु छुं म्हु । अजागु लंपुं नं भगवानया नांकया पारयाना वना । भाग्यं छुं मजुल । अनं लिपा बांके वर्दिया वनेमाल । अन उवले न्हिथं हे डांका लगे ज्वीगु भय । अथे नं भगवानया पाठपूजा व अनुस्मरणया प्रभावं छुं विघ्न मज्वीक पार जुल ।

छको राजापुर वना वले वर्षातया इले ला:गु जुया कर्णाली तस्सतं बा:वया च्वंगुलिं डुंगाय् च्वना वनेमाल । वनापिं मध्येया च्याम्ह भिम्ह पासापिसं भरोसा ब्युगुलिं भगवानया नां काकां ग्यां ग्यां स्वक्वे प्यक्वे तक डुंगाय् हे च्वना थाहां वना वल्ल पार जुल । उवले मतीवल ध्वनं छगू कर्मया हे भाग मखा धका भापा च्वना ।

अनं लिपा २०२५ सालं श्री ५ महाराजाधिराज यात उपचार याय्त टिकापुर सवारी चले या:वले काय् भाजुया ब्रतबन्धया साइत जूसां नेपाल दूर सञ्चारया कर्मचारी जूगु कारणं राजपुर स्टेसन मर्मतया लागि वनेमाल । जि. सुथे अन ध्यान उखुनु हे न्हिने लय् डांका लगे जूगु समाचार न्यनेमाल । ज्यासिधेका वहे लंपुं ल्याहां वे मा:गुलिं पीर कया भगवानया नां कय् च्वनावले अन नापं हे ट्रेनिङ्ग कया वयाम्ह पासां भरोसा बिल । उखुनु टिकापुरे हे च्वना कन्हेखुनु काय्यात पासापिसं च्वना यंकल । जि लिवाक ध्यंक वना

। उबले जुजुयाथाय्. प्रधानमंत्री दुगु जुयाच्चन । पौ छपौ च्वया जुजु नाप लाना वोम्ह प्र.म. सुर्य बहादुर थापाजुया ल्हाती विया, पौ च्वना स्वया प्लेने हे च्वना वेगु मौका ब्युगलिं छें याजंक ध्यंक: वया ।

धमं मनं तुनाथे ज्या:सिधेका हानं पुर्वान्चल या कोशी, मेची, व सगरमाथा या लागी सरुवा याना खटेयाना बिल । अन १८ गू जिल्लाय् २०२६ सालें वना मर्मत सम्भार फुक सिधेका २०२८ साले भू.पु.प्र.मं. सुर्य बहादुर थापाजुया अध्यक्षताय् ख्वलेजुगु आंखा हस्पिटलय् चक्षु दान यज्ञे असुविधा जुया च्वंगुली वेक:यागु गुण लुमंका अनया ज्या नं सम्पन्न यायगु मौका चूलात ।

अनं जि ने.दू.सं.स टेलिग्राफे सरुवा जुया ज्या याना वं वं जुजुया कोटीहोमया ज्याय् समेतं ग्वाहाली याय् मालावन । उबले चन्द्रबहादुर जर्नल गनगन वन अन तक टेलिफोन तया नं ज्वीमाल । लिपा राजदरवारे खतेजुल ।

२००८ सालनसैं विकासया ज्याय् खटेजुया च्वनागुलिं आपालं जिल्ला भ्रमण याना अन अन याय्माक्व सारा ज्या बाकी मल्यंक याना २०४४ सालं सुनापं ल्वापु ख्यापु याय्माक्व मेलमिलापे च्वना निदं सेवा बाकी बनिबले मुख्य हाकिमया ल्हाती राजीनामा बिया पञ्जलं छुटे जूम्ह फंग:थें हाकीमं तोतेमखु धासां पत्र बिया कन्हेखुन नसैं स्वतन्त्र जुया ।

उबलेनिसैं भिक्षु गुरुपिंगु कार्यक्रमे थ:मं स्युथाय् तक ग्वाहालि व फक्व चाक्व दान प्रदान सेवा याना अन्तर्राष्ट्रिय भावना केन्द्र संखमोले ध्यानसिविरे च्वना च्वंच्वं जिगु मन प्रत्रज्या पाखे क्वछुना वना धम्मशोभन भन्तेयाके प्रार्थना याना तीर्थ यात्रा नं वना निदं स्वदं लिपा हानं वनेगु इच्छा जुल लुम्बिनी वना अनं कुशिनगरे बुद्धमित्र गुरूया थाय् प्रवजित जुया । अनं नारानघाटे बुद्धजयन्तीया ज्या क्वचाय्का अश्वघोष भन्तेया आज्ञानुसार त्रिशूली सुगतपुर विहारे वर्षावास च्वना । लिपा हानं अश्वघोष भन्तेयात हे प्रार्थना याना संघारामे भिक्षु महासंघ पाखें महापरित्राणपाठ याका

जातिवन्धु पिसं फक्व ग्वाहाली याना महापरित्राणे दान प्रदान कार्य
 नं सम्पन्न जुल । अनलि हानं छको तीर्थ यात्रा वना । थ्व फुक्कं
 वसपोल भन्तेपिंगु करुणां पूर्ण जूगु खः जि छुं सःगु मुखुनि
 सय्के हे मानि, अथे नं जित मां अबुया सेवा गाक्क याय् मखंगु
 व ज्ञान मगानिम्ह जुया मांवौया गुण लुमं लुमं अथेयाय् अथेयाय्
 मदया व्रैगु, सुनानं मां धका ख्वलकि सहयाय. मफैगु, उकिं जिं
 थःमं छुं च्वे मसःसां “सब्बदानं धम्मदानं जिनाति” धैगु बाखं यात
 लुमंका उपासक धर्मरत्न शाक्य त्रिशूली च्वया तःगु “कर्म व
 कर्मया फल” नांगु थ्व सफू छगू जुसां छापेयाना धर्म दान याना
 उगु पुण्य दिवंगत मां वौपिन्त अर्पण याय् धैगु इच्छां धुगु सफू
 छगू प्रकाश याना दान याना च्वना । धुगु पुण्यं सकसिनं नं मां
 वौया गुण लुमंका कर्म व कर्मफल यात सीका सत्मार्गे वना
 कुमार्ग तोता दुपिं मां बौपिन्त सेवायाना आशिर्वाद काय् फय्मा ।
 मदया वपिं मां वौया गुण लुमंका पुण्यया भाग अर्पण याय्
 फय्मा । दिवंगत मां वौपिं सुगति सत्मार्गे लाना दुःखं मुक्त
 जुयाच्चंगु निर्वाण प्राप्तिया हेतु लाभयाय् फय्मा ।

भवतु सब्ब मङ्गलं

२५३८ बुद्ध जयन्ती

श्रामणेर शीलरत्न

कर्म व विपाक

बुद्ध छन्हु जेतवने, विज्याना चवंवले अन ।
तोदेय्य ब्राम्हण पुत्र, शुभ माणवक वया ॥
अभिवादन यायधुंका, छसिलिक्क व फेतुत ।
फेतूम्हं गौरव पूर्वक, बुद्धयाके थथे न्यन ॥

शास्ता भो ! भगवान् बुद्ध, लोके मनुष्य जूपिनि ।
मनू जूसां दक्क फुक्क, उत्थे उत्थे मजू गथे ?

बुद्धं वैत लिसः बिल, संक्षिप्त सार ज्वीकथं ।
थथे जूगुया हेतु खः, कर्म हे मुख्य कारण ॥

शुभ माणवकं हानं, बुद्धयाके थथे न्यन ।
संक्षिप्तं जिं मथू भगवन्, विस्तारं ध्वीकथं ध्वखं ॥
कनाविज्याहुं भो शास्ता, धायवं बुद्धं छसिंकथं ।
चूलकम्म विभङ्गया, देशना कन भूवःलाकं ॥

गुलिं अल्पायुपिं ज्वीगु, गुलिं दीर्घायु ज्वीगु व ।
गुलिं रोगी जुया चवंसा, गुलिं निरोगी ज्वीगु नं ॥
गुलिस्यां रुप वांलाःसा, गुलिं कुरुप ज्वीगु व ।
गुलिं भाग्यमानी जूसा, गुलिं अभागी ज्वीगु नं ॥
गुलिं सम्पत्तिशालीपिं, गुलिं गरीव ज्वीगु व ।
गुलिं उच्च कुलीन पिं, गुलिं नीच कुलीनपिं ॥
गुलिं प्रज्ञावान जूसा, प्रज्ञाहीन गुलिं गुलिं ।
मजू समान छाया थन, छु हेतुं थथे जूवन ?
गुपिं मनुष्यपिं लोके, प्राणीहिंसक ज्वी अले ।
प्राणीप्रति दया माया, मदुपिं क्रूरपिं हानं ॥

हत्यायायुग रसतापिं, धुपिं ब्यक्ति सिना वना ।
 सुख शून्य जूगु गति, नरके ला:वनी जुल ॥
 नर्क योनी मवंसा नं, मनुष्य जन्म जूसानं ।
 जन्मजूथाय् अल्प आयु, जुया हे जन्म ज्वीगुज्वी ॥
 परया आयु पा:या:गु, कर्म वैत लिच्च: कथं ।
 थ:गु नं आयु पा:ज्वीगु, फल वैगु सुनिश्चित ॥

गुपिं मनुष्यपिं लोके, प्राणीहिंसां बचे जुया ।
 सत्व प्राणी फुक्कसितं, दया माया तथा च्वनी ॥
 स्यायुग ज्याभ: शस्त्र अस्त्र, दण्ड आदि ज्वनीमखु ।
 धुजापिं ब्यक्तिपिं जूसा, सूगती जन्म जूवनी ॥
 सुगती हे मवोंसां नं, मनुष्य जन्म जूसानं ।
 जन्म जूथाय् दीर्घआयु, जुया हे जन्म ज्वीगु ज्वी ॥
 परप्राणी मस्यायुग ध्व, कर्म वैत लिच्च: कथं ।
 थ:गु आयु आपा: दैगु, फल वैगु सुनिश्चित ॥

चुन्द सूकरिकया उदाहरण

भगवानयागु इले, राजगृहे छथाय् छम्ह,
 चुन्द नांम्ह सूकरिक, फाया ला मीम्ह दैच्चन ।
 फा स्याइवले सूकरिकं, दाइगु मना मवोतले,
 म्वा:म्वाकं पूगु ल: त्वंकी, प्वाथे सफा मजूतले ।
 ल्यंगु क्वाल: छ्वाका छ्चंगु, त्वीसेच्चंका उनाच्छया॥
 छ्यो त्वा:ल्हाना अलेतिनी, वैगु लाय् हिं बुला बुला।
 थ:त: माक्व नया ल्यंगु, मेपिन्त नं मिया मिया,
 थ:गु जीवन निर्वाह, याना च्वंगु जुया च्वन ॥

न्येन्यादं दुबले वैत, ध्व हे कर्म लिना वया,
 अवीची नर्कया रापं, शरीरे ताप जूवया ।
 न्हेनु तक्क प्यपां च्या, फा हाःथें हाल तस्सतंः ,
 हाःगुलिं काय्पिसं वैतः छें हे कुना तया तल ॥

भिक्षावःपिं भिक्षुपिसं, चुन्द हाःगु न्यना वयाः,
 फा हे हाःगु धका ध्वीका, बुद्धयात ध्व खं कन ।
 भो शास्ता! चुन्दयागु छें, फा हाःगु न्यने हे थाकु,
 धुलि निर्दयी जूपिं ला, गनं नं खनागु मुद ॥

उबले भगवान् बुद्धं, धैविज्यात हे भिक्षुपिं !
 फा हाःगु मखु वैगु छें, चुन्द हे अथे हाःगु खः ।
 वैगु मभिंगु कर्म हे, वैत आः पूगु खः अथे ।
 फा थें हा हां अन्तिमे, व, सिना नर्के वनी थनं ॥
 उकिं प्राणी हत्यायापिं, धुगु लोकं सिना वना,
 दुःख मात्र दयाच्चंगु, नरके लाःवनी जुल ।
 धुगु खं सीकेफु भीसं, प्राणीया आयु स्यंकेगु,
 थःगु नं आयु त्वाःदैगु, अल्पायु ज्वीगु खः धका ॥

सुजायागु उदाहरण

गुपिं मनुष्यपिं लोके, प्राणी हिंसां अलरग ज्वी,
 सुख प्राप्त याना इपिं, सुगती जन्म काःवनी ।
 पूर्व काले मगधस, मघ नांमह छम्हेसिया ,
 सुजा सुधम्मा चित्ता व , नन्दा नांपिं मिसा प्यम्हा
 वथें स्वीस्वम्ह मित्रपिं, थःगु साथे दया च्वन,
 उपिं मध्ये सुजा छम्ह, धर्मे ग्वाःलि मया हनं ॥

मेपिं फुक्कं श्रद्धा तथा, ग्राम सेवा याना च्वन,
 नन्दा चित्ता सुधम्मां नं, धर्मे ग्वालि विया च्वन ।
 थ्व हे पुण्यं इपिं फुक्कं, स्वर्गे हे जन्म काःवन,
 मघ माणवक छम्ह, देवेन्द्र शक्र जूवन ।
 इपिं फुक्क स्वर्ग वंसां, ग्राम सेवा मयाःगुलिं ,
 केवल सुजा छम्ह मात्र, बोहया जन्म काःवन ।
 देवेन्द्र शक्रया योसां, स्वर्गे च्वने मफु उकिं,
 प्राणी हिंसां अलग् ज्वीगु, वैत उपाय ब्यूगुलिं ।
 न्यां ब्यां की का नैम्ह जूसां, प्राणी हिंसा मयासेवं,
 सीपिं प्राणी मात्र नयाः जीवन निर्वाह यागुलिं ।
 शक्रं वैत विया दर्शन, शीले मन् क्वातुका विल ,
 थ्व हे पुण्यं वयां लिपा, मनुष्य जन्म काःवल ।
 कुम्हाया म्हयाय् जुयाच्वंगु, सीका इन्द्रं हानं वया,
 पञ्चशील विया शिक्षा, शीले भं क्वातुका विल ॥
 थुगु पुण्यं अनं सिना, असुर कन्या जूवन,
 प्राणी हिंसां लगातार, अलग् जूगुलिं याना ।
 वैतः हानं शक्र राजं, देवलोके ब्वना हया,
 अग्रम्ह महिषी यागु, पदे स्थापित नं यात ।
 प्राणीहिंसा मयाःगुलिं, तिरश्वीने वना हानं ।
 मन् जुल वयां लीपा, असुर कन्या नं जुल ।
 थथे क्वात्तुक मन्याना, शीले च्वंगुया कारणं ,
 सुजा हानं स्वामी नापं, देवलोके च्वने खन, ।
 उकिं धाःगु मनुष्यपिं, अहिंसा व्रत काय् फुसा ,
 सुखप्राप्त याना इपिं सुगती जन्म काःवनी ॥

प्राणी हिंसा याना च्वंपिं, थनं मृत्यु जुया वना,
मनू जुया जन्म जुसां, जन्म ज्वीवं सिनावनी ।
छुं दिं लिपा सिना वनी, बाल्यावस्थाय् सिना वनी,
ल्याय्म्ह इले सिना वनी, अकालं नं सिना वनी ।
परहत्यां सिना वनी, मन्त्रद्वारा सिना वनी,
पर आयु छिन्न याःपिं, थःनं अल्पायु जूवनी॥

प्राणी हिंसा मयाःगुलिं, भगवान् बुद्ध जूवले,
देवदत्तं कुतः याःसां, दीर्घायु जूगु खः हानं ।
सैनिक नालागिरि हानं, यन्त्रशीला याकें नापं,
सुरक्षित जुया बुद्ध, पुर्ण आयु म्वाना वन ।
उकिं धाःगु परप्राणी, मस्यायुगुया प्रतिफल,
थःगु आयु आपाःदैगु, फल वैगु सुनिश्चित ॥

२

शास्ता भो भगवान् बुद्ध, लोके मनुष्य जूपिनि,
गुलिं व्यक्ति रोग ग्रष्ट, गुलिं निरोगी ज्वीगु नं ।
थथे जूगु छु हेतुं खः छु याना थथे ज्वीगु खः
कना विज्याहुं भो शास्ता, विस्तारं ध्वीकथं ध्वखं ॥

गुम्ह व्यक्तिं लाहातिं वा, कथिं वा न्ह्यागुलिं थजु,
सत्वपिन्त दुःखवीगु, ध्व फुक्क पाप कर्म खः ।
थथे सास्ति याम्ह व्यक्ति, थनं सिनावना अन ,
सुखशून्य जूगु गतिं, नरके लाःवनी जुल ।
नर्क योनी मवंसांःनं मनुष्य जन्म जूसानं ॥
जन्म जूथाय् जुया रोगी, दुःख कष्ट सिया च्वनी ॥
गुम्ह मनुष्यपिं लोके, स्वैतं दुःख मवीम्ह ज्वी ,
ल्हातिं वा शस्त्र अस्त्रं नं, स्वैत नं दुःख वीमखु ।

५

थुजोपिं व्यक्तिपिं जुसां, सुगति जन्म जूवनी,
 स्वर्गे जन्म मजूसां नं मनुष्य जन्म ज्वीबले ।
 जन्मनिसें निरोगी ज्वी, विचे नं रोगी ज्वीमखु,
 स्वैतं सास्ति मयायुगु हे, निरोगी ज्वीगु हेतु खः ।

कोक व्याधाय उपमा ।

भगवान् बुद्धया समये श्रावस्ती नगरे दुने,
 कोक नाम्ह छम्ह व्याधा, उम्हसें छन्हुया दिने ।
 खिचा ज्वना बने दुने, शिकार याय् धका वन,
 लंय् वीचे भिक्षा यावम्ह, भिक्षु वं नाप लाःबले ।
 अलच्छिन्म्ह नापलात, थौ शिकार चूलाई मखु,
 धका मनं तमं तमं, ब्व ब्युब्युं जंगले वन ॥
 संयोगं न्हिच्छि वंका नं छुं शिकार चूमलाःगुलिं,
 दिक्कचाया ल्याहांववं, लंय् व हे भिक्षु ध्वःदुल ।
 तमं वैत न्याके धका, खिचातय्त ख्याना व्छल ।
 खिचां उ उं भिक्षुयात, हय्कया न्यायेत स्वल ।
 ग्याना भिक्षु छमा सिमाय्, गया च्वे बः कयाच्वन,
 दुष्ट व्याधां तमं तमं, तुती वाणं सुया च्वन ।
 स्याःगु व ग्याःगुलिं चीवर, म्हेच्वंगु क्वे कुतुं वल,
 चीवरं व्याधाय म्हे हे, संयोगं त्वःपुया विल ।
 खिचां नं भिक्षु हे भाःपाः व्याधायत न्याना न्याना,
 व्याधाय ला नया इपिं, मग्न मस्त जुया च्वन ।
 थथे जूगु खना भिक्षुं, त्वःथुला सिमाया कचा,
 खिचातय्त लक्ष्याना कय्का ख्याय्त स्वया च्वन ।
 सिमा च्वे हे भिक्षु खना, खिचां थः भूल खंकल,

अले ग्याना खिचात नं, जंगले हे विस्यं वन ।
 थःगु चीवर कुतुंवना, ब्याधाय मृत्यु जूगलिं ,
 थःत दोष लाःला धका, मने शंका लुया वया।
 थःतः जुक्क फुक्क कना, बुद्ध याके न्यना स्वल ,
 बुद्धं नं कोकया विषये, पूव जन्मया खं कन ।
 आःजक मुखु थ्व थःहे, थःगु कर्म सिना वना,
 कर्म फल भोगे याःगु, न्हापानं थथे जूगु दु ।

न्हापाया जन्मस कोक , वैद्यया लजगा ज्वना ,
 गामे चाःचाः हिला च्वं च्वं, मस्तेगु छपुच, खना,
 अन हे सिमाखवं छगुली, , सर्प नं खनेवं मने,
 सर्प न्याका वासः यायैगु कुविचार तथा मने,
 न्हवःसा दु काहुँ धका, सिमाच्वे थछ्वया बिल,
 मचां नं खः धका भाःपाः सर्पयात ज्वना साल ।
 सर्प धका सिया मचां , क्वे स्वया वैद्य तातुना,
 वांळ्याया हल वं सर्प, छ्यने हे लाक्क भिंकनं ।
 सर्प नं वैद्यया लहाते, हिना क्वात्तुक वांन्यात,
 वैद्यराज व हे वीषं, व हे क्षणे सिहे सित ॥
 थ्व खं कना तथागतं, थ्व हे शिक्षा कना हल,
 मेपिन्त कष्ट व्युपिसं, थःमं हे भोग याःवनी ।
 थुजापिं दुष्टपिं ब्यक्ति, सिना नर्के वना हानं,
 मनू जुया जन्म जूसां, रोगी ज्वी दुःखसी माली

वथें चक्खुपाल भिक्षु, थः अर्हत ज्वीमह जूसा नं ,
 थुजागु हे कर्म भोगं , थःहे कां ज्वीके माःगु खं ।
 धम्मपद अठ्ठकथा ग्रन्थे दु स्वयूफु बांलक,
 उकिं दुःखवीगु कर्म, याय्मज्यू गुबलेसनं ॥

गुम्हसें स्वैत नं पीडा, मब्यूसे जिन्दगी हनी,
 व हे व्यक्तिं न्ह्याथाय् वंसां, निरोगं, जिन्दगी हनी।
 सिना वंसा दिव्य लोके, आरोग्य पूर्वकं चवनी,
 हानं मनुष्य जूसानं , हृष्ट पुष्ट व स्वस्थ ज्वी ।
 न्ह्यागु नःसां पचे नं ज्वी, जिक्का इन्द्रिय शुद्धज्वी,
 परपीडा मवीगु हे, निरोगी ज्वीगु हेतु खः ॥

३

शास्ता भो भगवान बुद्ध, लोके मनुष्य जीवने,
 गुलिस्यां रुप वांलाइगु, गुलिं कुरुप ज्वीगुनं ।
 थथे जूगु छु हेतुं खः छु याना थथे ज्वीगु खः
 कना विज्याहं भो शास्ता, विस्तारं ध्वीकथं ध्व खं॥

गुम्ह व्यक्ति तंकालि ज्वी, क्रोधी व अतिचण्ड ज्वी,
 सुनानं छुं छगू धाःसा, तस्सतं तं मभिंम्ह ज्वी।
 थुजापिं व्यक्तिपिं लोके, थनं मृत्यु जुया वना,
 सुख शून्य जूगु गति, नरके जन्म जूवनी ।
 नर्कयोनी मवंसा नं, मनुष्य जन्म जूसा नं,
 जन्म जूथाय् थःगु रुप, विरुप ज्वीक जन्मज्वी ।
 थथे तंकालि ज्वीगु हे, कुरुप ज्वीगु हेतु खः
 गुम्ह व्यक्ति मज्वी क्रोधी, व हे सुरुप ज्वीगु ख ॥
 सिना वना दिव्य लोके, रुप सम्पत्तिं पूर्ण ज्वी ,
 हानं मनुष्यजूसानं, अत्यन्त रुपवान् ज्वी ॥

८

कलाबु जुजुया उदाहरण

नहापा वाराणसी देशे, कलाबु जुजुया पाले,
 बोधिसत्व ऋषिजुया, हिमाले बास यावन ।
 चिसवाः पाउसवा, नयतः वाराणसी विज्यावले,
 सेनापतिया आग्रहे, राजोद्याने च्वना च्वन ॥
 छन्हु जुजु मद्य त्वना, उद्याने परिवार मुना,
 क्रीडा यायां मस्त जुया मुले हे गोतुला च्वन ।
 न्हयो वःगुलिं दक्व फुककं, उद्याने चाहिला वं वं ,
 बोधिसत्व खना वैथाय् , धर्मया खं न्यना च्वन ॥

न्हयलं चायेवं जुजुं न्यन, गो गन वन हां फुककं,
 थथे न्यना माला वं वं, ऋषिया आश्रमे खन ।
 तमं चूर जूया वैके, छ छु वादी धका न्यन,
 ऋषिं धाल क्षमावादी, अले वं तंम्वया भंभं,
 सःता चण्डालयात वं, कंकथिं द्वःछि दाय्कल,
 उकिं छयंगू पंम्हूया नं, ला नापं चुंदना वल ।
 हानं ऋषियाके न्यन, छ छु वादी धका न तुं ।
 ऋषिं हानं क्षमावादी धका नतुं लिसः बिल ।
 द्वेषयुक्त कलाबुं नं न्हाय् न्हाय्पं ल्हातुति तकं,
 ध्यना छको पतिं न्यन, छ छु वादी धका हानं
 न्हाय्कक न्यसां बोधिसत्वं क्षमावादी धया च्वन,
 तमं जुजुं छाती प्यंका, वस्वाना, थः ल्याहांवन ॥
 मुख्मह दुष्टमह राजा, अनं भचा चिला वना,
 उद्यानया लुखाय् थ्यंका, पृथ्वी हे स्वत्तुना वन ।
 अति द्वेषी मुख् जुया. तंकालि क्रोधी जूगुलिं,
 अवीची नर्कया भोग, याः वन चण्ड जूगुलिं ॥

धुजाम्ह ब्यक्ति नर्के हे, मवसें जूसा नं मनू ।
तंकालिन्ह व्यक्तियागु , रुप हे ज्वी भयानक ।
न्ह्याक्व बांलाम्ह जूसानं, तंम्वैवले स्व बालाक,
वैगु रुप कुरुप ज्वी, सकसियां ज्वी मयोम्ह नं ॥
धुकिंनं सीकेफु भीसं, क्रोधं विरुप ज्वीगु व,
क्रोधं नर्के जन्म ज्वीगु, धैगु कारण बांलाक ॥

मघ माणवक या उदाहरण

गुपिं मनुष्यपिं लोके, तंकालि ज्वीमुखु इपिं,
धनं सिना वना इपिं, सुगती जन्म काः वनी ।
मघ धैम्ह माणवक, मगधे जन्म जूवले ,
धध्या क्वध्या माथं वंका, सफा याना च्वना च्वनी
मेपिं वया वैत ध्वाना, व थाय् कया च्वना च्वनी,
मघ अनं वना मेथाय्, माथं वंका व च्वंवनी ॥
धथे वैत ध्वाना च्छःसां तं मम्वेकु व मानवं,
भं वं इपिं फुक्क च्वनेत, दय्का विल सतः धमं॥
मिक्वीत नं अग्निशाला त्वनेत लः पुख हानं
वनेत लं बिच्चे फल्घा, आदि नं दय्का विल ॥
धःगु श्रम लुटेयाःसां, गुवलें तं मम्वेकु वं,
ध्व हे कर्म सिना वना, इन्द्र हे जूवन उम्ह ।
दिव्य लोके मवसां नं, मनुष्य जन्म जूसानं,
धुजापिं हे धुगु लोके, अत्यन्त रुपवान् ज्वी ।
उकिं सीकी दोष क्रोध, मयासे ज्वीगु संयम,
दिव्यलोके जन्मज्वीगु, सुरुप ज्वीगु कारण ॥

शास्ता भो भगवान बुद्ध, लोके मनुष्य जीवने,
गुलिं ज्वी भाग्यमानीम्ह, यशस्वी परिवार दुम्ह ।
गुलिं अभागी अपयशी, परिवार हीन ज्वी गुलिं,
मनुष्य हे जुया च्वंसां, छाया थथे भिन्न जूवन ।
थथे जूगु छु हे तुं खः, छुयाना थथे ज्वीगु खः ?
कना बिज्याहुं भो शास्ता, विस्तारं ध्वीकथं ध्व खी॥

गुम्हसिनं याना ईर्ष्या, मभिं हे जक ताःतुनी,
सुयां लाभ जुया वःसा, वैत दाह जुया च्वनी ।
व हे दाह व ईर्ष्या हे, मभिंज्या खं याना च्वनी
ध्व हे कर्म सिना वना, दुर्गती जन्म काःवनी ॥
नर्क योनी मवंसां व, मनुष्य जन्म जूसानं,
यश परिवार व भाग्यं, विहीन जूम्ह ज्वीमाली ।
थथे ईर्ष्या दाहचित्त, मजूमह सुगती वनी,
लिपा मनुष्य जूवःसां, भाग्यवानम्ह व्यक्तिज्वी ।
यश किर्ति वृद्धि जुया, लोके नं ज्वी प्रख्यातम्ह,
परिवार माक्व दया, धमं धैथें दयाच्वनी ।
ईर्ष्या दाह चित्त हे खः दुर्भाग्य ज्वीगु कारण,
ईर्ष्यादाह मदैगु हे, भाग्य दैगुया कारण ॥

सेठनीया उदाहरण

श्रावस्ती छम्ह दु सेठ, कर्म व कर्मया फले,
अले विरत्नया प्रति, श्रद्धा विशाल. युक्तम्ह ।
उम्हसेठया स्त्री धाःसा, अःखः विचारम्ह हनं,
सन्तान मदुम्ह थारी, जुया सेठं लिथु हल ।
लिपा हःम्ह मिसा धाःसा, थःथें हे श्रद्धावान व,

कर्म कर्मफले वैतः, विश्वास दुग्ध नं जुल ॥
 वं हे व्वीकुगुलिं काय् भं , व मिसा तस्सतं यल,
 न्ह्याथाय् नं थःनाप वैतः व्वना यंकीगु नं जुल ।
 उकिं हे न्ह्यथुया चित्ते, ईर्ष्या दाह बुया वल,
 मांकाय् निम्हं वया चित्ते, पंगल थें जुया वल ॥
 थ्व हे ईर्ष्या याना इमितः भ्वखाय् धूनं लुनाविल ,
 वुसा सुगन्ध नं चःवी, वांक्क्या सुचुका बिल,
 वसः तिसा नापं कया, थमं हे सुचुका बिल,
 मह चासुइगु वासः हया, लासाय् नं व क्ला बिल॥
 थ्व हे पापं उम्हमिसा, मृत्युं ल्यू प्रेत जूवन,
 अन वैत थ्व हे कर्म, जिवे दुःख विया हल ।
 मह छम्हं धू प्यपुनीगु, वस्त्र छुं हे मदैगु व,
 मह नवैगु हानं वैत, चास्वीगु आदि नं जुल ॥
 अले प्रेतं थःगु दुःख, लिथुयात कना क्यना,
 थःगु भूल फुक्क कना, ख्व ख्वं क्षमा फ्वनाच्चवना।
 लिथुम्ह थः न्ह्यथु प्रति, दया माया वना हानं,
 स्वामियात विन्ति याना, दान पुण्य याना बिल ।
 व हे फुक्क पुण्य दान, प्रेतयात इना बिल
 उगु पुण्यं न्ह्यथुम्ह नं, प्रेतत्वं मुक्त जूवन ॥

निम्ह मंत्री पिनिगु उदाहरण

छगु इले तथागत, श्रावस्तीस विज्याबले,
 असदिस दान यात, प्रसेनजित कोशलं ।
 न्यासः मण्डप न्यासः किसि, न्यासःगू श्वेतछत्र व,
 न्यासः कन्या ज्वरेयाना, महादान बिल अन ।

न्यासः किसिं न्यासःछत्र, ज्वना क्वीकल बांलाक,
न्यासः कन्यां श्रीखण्डादि, सुगन्ध नं क्लला च्वन ।

भ्रिप्यंगूकोटी कार्षापण, फुकाब्युगु थ्व दान ख,
बुद्धयात दान ब्यूगु, फुक्कं अलगग हे तिनी ।
धुगु दाने उगु देया, निम्हमंत्री निधी कथं,
बिचायाना च्वन धैगु, तथागतं मनं खन ।
दानानु मोदना कर्म, संक्षिप्त देशना याना,
भिक्षुसंघ फुक्क ब्वना, विहारे तुं लिहांवन ।
लिपा कोशल राजां नं , धुपिं मंत्री निम्हेसिगु,
निगू बिचाःयात थ्वीका, इपिं मंत्री निम्हेसित ।
थःथपिंगु बिचाः ल्वेक, उकिया फल नं बिल,
ईर्ष्या व मुदितायागु, दृष्टान्त थ्वी कथं फल ।

निम्ह मंत्रीपिनि बिचाः

छम्ह मंत्री बिचाः याःगु, धन्य धन्य थ्व दान ला,
धन्य खः थ्व महाराजा, धका प्रसन्न जूम्ह व ।
मेम्ह मंत्री बिचाः याःगु, स्व स्व थ्व मूर्खम्ह जुजुं,
गपायसतं खर्च याःगु, धका दाह याना च्वन ।
थ्व हे ईर्ष्या याना वैत, थ्व हे जन्मे बिल फल,
वैतः जुजुं खोसे याना, देशं हे पितना बिल ॥
दाने लयताःम्ह मंत्री हे, जुजुया योम्ह नं जुल ।
धुजागु दान वैत नं, न्हेन्हु तक्क याके बिल ॥
राज्य सुख भोग आदि, वैत न्हेन्हु बिया हानं,
थःमं नं मुदितायागु, दृष्टान्त फल थ्वीकल ॥

उकिं सी दु दाह ईर्ष्या, भाग्य यशादि फ्वीगु व,
 ईर्ष्या दाह मयायुगलिं, भाग्य यशादि दैधका ।
 दाह ईर्ष्या धका धैगु, मने ल्वीगु मभिं ज्या खः
 वहे मभिंगु चित्तं हे, दुर्गती जन्म ज्वीगु खः ।
 म्वावले नं थुजापिन्त, भिंपिं मित्रादि दैमखु,
 थःथिति इस्त मित्रं नं, भिं भाःपाः ग्वालि याइमखु
 सिना लिपा मनूजुया, जन्म हे जूसानं तबि,
 भाग्य यश परिवारं, बञ्चित्त जूम्ह ज्वीगु ज्वी ।
 गुम्हसें दाह व ईर्ष्या, मयाःसे पर उन्नति,
 थःनं लयूतायगु याय् फय्की, अथवा ग्वालिबीम्हज्वी।
 थुजाम्ह व्यक्ति हे लीपा, सुगती जन्म जूवनी,
 मनूजुया जन्मकाःसां, भाग्यं पूर्णम्ह ज्वीगु ज्वी ।
 अनेक यश व कीर्ति, वैगु न्यंक प्रचार ज्वी ,
 परिवार माक्व दया, थःमं धैथे दया च्वनी ।

Dhamma Digital

५.

शास्ता भो भगवान बुद्ध, लोके मनुष्य जीवने,
 गुलिं सम्पत्तिशालीपिं, गुलिं गरीब ज्वीपिनि ।
 छु हेतुं थथे ज्वीगु खः, छु याना थथे ज्वीगु ख,
 कनाविज्याहुं भो शास्ता, विस्तारं थ्वी कथं थ्व खं।

गुम्ह व्यक्तिं त्यागचित्तं, श्रमण ब्राम्हण अले,
 दक्षिणेय्य व्यक्तिपिन्त, दान प्रदान याइ मखु ।
 त्याग चित्त मदैगुलिं, लोभ वृद्धि जुया च्वनी,
 लोभी कंजूसीया हेतुं, दान याय् नं मफै च्वनी ।
 थुजापिं व्यक्तिपिं लीपा, दुर्गतीजन्म काःवनी,

१४

मनू जुया जन्म जूसां, सम्पत्तिशाली ज्वीमखु ॥
 गुम्हसें दानबी योग्य, श्रमण, ब्राम्हण प्रति
 श्रद्धातया अन्न पान, वस्त्र यान विहार व ।
 पुष्प धूप सुगन्धादि, शयनासन वा मत,
 माःमागु ल्वःगु, व नीगुः दान प्रदान याःम्ह ज्वी ।
 थथे दान यायुगु धैगु, भिंगु कुशल कर्म खः,
 थुजापिं हे सिना वना, सुगती जन्म काःवनी ।
 दिव्यलोके मवंसा नं, मनुष्य जन्म जूसा नं,
 धनसम्पत्ति वैभवं, परिपूर्ण जुया च्वनी ।
 सम्पत्तिशाली ज्वीगुया, हेतु हे दान वीगु खः,
 गरीव ज्वीगु या हेतु, दानं विरत ज्वीगु खः ।

आगन्तुक सेठया उदाहरण

भगवान् बुद्धया समये, श्रावस्ती नगरे दुने,
 धन धान्य पूर्ण जूमह, छम्ह सेठ दया च्वन ।
 थथे सम्पत्ति दःसानं, थःमं छुं भोग नं मया,
 मेपिन्त नं दान मान, गुबले सुयातं मया ।
 साःभिं छुं हे मनःसे वं, दंगु स्यंगु नयाच्वनी,
 भिंगु नायुगु वस्त्र नं, दःसां दंगु पुना च्वनी ॥
 तःजिगु रथ दःसां नं, भ्वाथःगु गाडाचाय् च्वनी ।
 स्वर्णछत्र दुम्ह जूसां, कुसां जक कुया च्वनी ।
 उकिं वैत सकसिनं, सम्पत्तिशाली जूसानं
 छ्यंया मालिक जुयाच्वंसां, पाहुना थें धया च्वन ।
 थःथिति इष्टमित्रं नं, सेठ आगन्तुक धका,
 महसीकीगु व लोके नां, चलेजुगु जुया च्वन ॥

सीत्येका तकतं स्वैतं, छुं हे दान विया मवं,
 न्ह्याक दःसां मुना मुना, स्वःथनीगु जुयाचवन ।
 छन्हू सेठ रोग जुया, प्राण तोता सिना वन,
 निसन्तान जूगुनिमित्तं, दक्क जुजुं ल्हयया यन ॥
 वैगु सम्पत्ति ल्हयोबले न्हेन्हु न्हेचा बिना वन ।
 थथे सम्पत्ति दःसां नं, छुं हे दान मयाम्ह व,
 सिना रौरव नर्के हे, तप्यंक जन्म जूवन ॥
 थुजाम्ह माइकुति जूम्ह, दान छुं हे मब्युम्ह हे,
 मृत्युं लिपा मनू जूसां, दुखी गरीव ज्वीगु खः ॥

आनन्द सेठया उदाहरण

भगवान बुद्धया समये, श्रावस्ती नगरे दुने,
 चयगु कोटि धन दुम्ह, आनन्द सेठ दु छम्ह ।
 वं थःम्ह काय् जूसां नं, फुक्कं धन क्यना मतः
 मक्यंसे हे उम्ह सेठ, प्राण तोता सिना वन ।
 थःम्हं जक उम्ह सेठं, दान मयाइगु हे मखु,
 ज्ञाति वन्धु फुक्कसित, बाछी छकः, ब्वना मुनाः
 दान मबीगु विषये, अनुशासन याना चवनी,
 ध्व हे पापं सिना वना, चाण्डाले जन्म जूवन ।
 व्वःछिखा छें दुगु उगु, गां जूसां सकलें सुखी,
 ज्या खं फुक्कं सुलभ जू, चाण्डाल ग्राम जूसानं ॥
 परन्तु ध्व सेठ छम्ह, गर्भे च्ववंनेवं अनं,
 ज्या खं फुक्कं स्यनावना, नयत्वने थाकुया वन ।
 अलच्छिन्म्ह दु ज्वी धका, गानिब्वः ब्व थलाःविल,
 मचा गर्भेदुगु भागे, ज्या खं कष्ट जुयावल ।
 थथे बच्छि बच्छि यायां, गांयात ब्वःथथं थथं
 अले व हे प्वाथे दुगु, छखा छें जक ल्यं वन ।

मेपिं फुक्कं न्हापां थें हे, ज्याखँ सुलभ जुयाच्चन ,
 थ्व हे छखा छेंया प्राणी, दुःखं जीवन हना च्वन ।
 मचाप्वाथे दुसां निसें, दुःख जूगु स्वया खना,
 प्वाथे च्वंम्ह मचा अल्छिन्, धका इमिसं थुयावल ।
 थथे मती तथा इमिसं, मांम्ह हे पितिना बिल,
 मांम्ह नं दुःख व कष्ट, स्यु स्युं हे मचा व्वीकला॥
 बुल नं मचाया थःगु, मिखा न्हाय् ल्हाःतुती म्हुतु,
 छुं छता हे थाते मला, मानो पिसाचथें च्वन ।
 मचा थथे बाँमलासां, मांयागु ममतां याना,
 त्याग याय् वं मफु उकिं, थःमं हे लहिना तल ।
 मचायागु प्रभावं हे, फ्वंने तकं मदै वन,
 छें हे तोता मचायात, भिक्षा फोवनेगु यात ।
 थुकथं दुःख व कष्टं, जीवन् हं हं छसिंकथं,
 व मचां फोवने फय्वं, मांम्हं नं त्याग्याना वन ॥
 वाक् भ्यगः ज्वना फो फो, व मचा पूर्व जन्मया,
 छें थ्यंका थःगु छें भाःपा, तप्यंक वनेत सन ।
 स्वंगु लुखा पुला वना, प्यंगूगु लुखा थ्यंबले,
 थःकाय्या काय् म्हयाय पिं हे, म्हिताच्चंगु उगुइले।
 वैत खना इपिमस्त, पिच्याना हाल गयाः सलं,
 हाःगुलिं तःधिकपिसं, वैत दाया छ्याना हल ।
 उबले हे तथागत, थ्यंक बिज्यागुलिं अन ,
 काय्म्ह सेठयात सःता, वैत थ्व खँ कना बिल ।
 “छाय् छिमिसं थ्व मचायात, दायासास्तियाना च्वना,
 थ्व मचा छंम्ह वौ हे खः, वयां न्हापाया जन्मया।”
 तर थ्व खँ वया काय्म्हं , छत्तिं पत्याः मयाःगुलिं,
 वुद्धं हे व मचायात, थुना तःगु सुवर्ण घः ।

क्यना वीत आज्ञा जुल, मचां नं लिकया विल,
थ्व खना वया काय्महं नं , बुद्धया खं पत्याःयाता॥

थुकिं नं सीकेफु भीसं, नर्के हे व मवंसा नं,
मनू हे जन्म जुसां नं, दुःखी दरिद्र ज्वीगु नं ॥
दान प्रदान याःपिला , दिव्यलोके थ्यं हे थ्यनी ,
दानयागु बलं वैतः, दिव्य सम्पत्ति दै च्वनी ।
थः मसीसां वैगु निमित्तं, दिव्यलोके विमानत,
देवकन्या दिव्य सुखं, वैगु निमित्त पिपाच्वनी ।
मनू हे जन्म जुसां नं , थःगु दानयागु बलं ,
थःमं इच्छा याःगु तक्कं, पुरे ज्वीगु जुयाच्वनी ।
उकिं सी दु दान बीगु, सम्पत्तिशाली ज्वीगु व,
गरीव ज्वीगुया हेतु, दाने बिकःमह ज्वीगु हे ॥

६

शास्ता भो भगवान् बुद्ध, लोके मनुष्य जीवने,
गुलिं उच्च कुलीनमह, गुलिं नीच कुलीनमह ।
छु हेतुं थथे जूगु खः, छु याना थथे ज्वीगु ख
कना विज्याहुं भो शास्ता, विस्तारं थ्वीकथं थ्व खं ।

गुमह ब्यक्ति अभिमानी, कडा ज्वी वा घमण्डीज्वी,
अभिवादन व मान, याइमखु वन्दनीय पिं ।
स्वागत योग्य पिन्त नं, स्वागत सम्मान याइमखु,
आसन वी योग्यपिन्त नं, आसन तोता विइ मखु ।
लं चिला वी योग्यपिन्त, लं चिलाः वीमखु हानं ,
आदर योग्य ब्यक्तिपिन्त, आदर गौरव तैमखु ।

१८

मान वी योग्यपिन्त नं, मान नं तै मखु हानं,
 पूजनीय व्यक्तिपिन्त, पूजा नं वं याइं मखु ।
 धुकथं उच्चपिं व्यक्ति, श्रेष्ठपिं व्यक्तिं पिन्त नं ,
 आदर गौरव मतेगु हे, नीच ज्वीगुया हेतु खः ।
 धुजापिं अभिमानीपिं, सिनालि नर्क हे वनी,
 मनुष्य जन्म जूसां नं, नीच कुले लाना च्वनी ।
 थथे आदरणीयपिं, अनादर यायुगु कर्म हे,
 नीच कुले जन्म ज्वीगु, हेतु खः मुख्यगु थन ॥

गुम्ह व्यक्ति अभिमानी, कडा स्वभाव ज्वीमखु,
 वन्दनीय व्यक्तिपिन्त, अभिवादन याइम्ह ज्वी,
 स्वागत यायुमाःपिन्त, स्वागत सत्कार याइम्ह ज्वी,
 आसन वी योग्यपिन्त नं, आसन आदि बिया च्वनी।
 लं चिलाः वी योग्यपिन्त, लं नं चिलाः बिया च्वनी।
 आदर यायु योग्यपिन्त नं, आदर हे तथा च्वनी ।
 गौरव तयु योग्यपिन्त नं, गौरव तथा च्वनीम्ह ज्वी,
 माने यायु योग्यपिन्त नं, माने हे वं याना च्वनी।
 पूजनीय व्यक्तिपिन्त, पूजा याइम्ह जुया च्वनी,
 धुजाम्ह व्यक्ति हे स्वर्गे, मृत्युं ल्यू जन्म काःवनी,
 मनू हे जन्म जूसानं, धुजापिं व्यक्तिपिं थन,
 उच्चगु श्रेष्ठगु कुले, जन्म ग्रहण याःवनी ।
 उमेर गुण व शिक्षा, थःस्वयाः वृद्ध श्रेष्ठपिं,
 उजापिं व गुरु मां बौ, श्रमण संघ पूज्यपिं ।
 पूज्यपिन्त पूजा यायुगु, अभिमानी मज्वीगु व,
 उच्चपिन्त मानेयायुगु, उच्च ज्वीगुया हेतु खः

मांयात अपमान याःगुलिं नर्के वंगु

छगू इले बोधिसत्व, वृक्षदेवया जन्म स,
मुना परिवार फुक्कं हे , नर्के भ्रमण याःवन ।
छगू उस्सद नर्कस , नर्के च्वंपिनिगु छ्यने,
तीक्षण धारगु तलवार, दुगु चक्र दया च्वन ।
उगु धारं किया किया, हिया धाः बाःवया च्वन,
तच्चःगु कष्टसीमागु खना इमिके न्यना स्वल ॥
मित्रविन्दक नां जूमह, नारकीय छम्हेसिनं,
बोधिसत्वयात थःगु, खं कंबले उम्हेसित ।
वृक्षदेवं न्वात वैत, छ अति लोभी जूगु व,
मां बौयागु खं मन्यंम्ह, मांयात हेला याःम्ह नं ।
जूगुलिं उकिया कर्म, थ्व दुःख भोग याःगु खः,
धका वैत लिसः बियाः, थःगु लंपु लिना वन ।

वःखं गथे धाःसा

वाराणसी चयगु कोटि, धनवान् सेठ दु छम्ह,
धनधान्य दुथें नतुं, श्रोतापत्ति फले लाना ।
त्रिरत्नया प्रति श्रद्धा, आदर गौरववान् जुल,
परन्तु वया काय् धाःसा, श्रद्धां रहित् जुया च्वन ॥
थःअबु मृत्यु ज्वी धुंका, मांम्ह छें स्वामिनी जुल,
याकःकाय् जूगुलिं वैत, मांम्हं, भिं यायगु नं स्वला
परन्तु काय्म्हसें धाःसा, मांयागु खं न्यहे मन्यो,
वं मांयात हत्तु हक्का, थः योयोथे जुया च्वन ।

छन्हू मांम्ह द्वःछि दांया लोभ क्यो क्यो धया स्वलः
 मित्रविन्दक पुता थौ छ, विहारे न्हापन वना ।
 उपोसथ ब्रतः च्वना, वःसा छन्त कन्हे सुथे,
 द्वःछि कार्षापण बीगु; पक्का जुल धका धाल ॥
 दांया लोभं मित्रविन्दक, विहारे न्हापन वन,
 शीलेच्वंगु पहःयाना, धर्मशालाय् घना च्वन ।
 मांम्हसे चच्छि यंकं हे, काय्म्हं धर्मोपदेश् न्यना,
 च्वन धका मती तया, छे लय् तात्तां च्वनाच्वना॥
 काय् वैबले काय्नाप हे, धर्मोपदेश ब्यूम्हनं ,
 विज्याइधका लासा लाया, थःगु छे हे पिया च्वना
 कन्हे खुनु सुथ न्हापां, मित्रविन्दक छे वल,
 मांम्हं धर्मोपदेशक, मखंगुलिं थथे न्यन,
 धर्मोपदेशक भिक्षु, ब्वना छाय् महया धन,
 थव खं न्यना मित्रविन्दक, भोक्के जुया थथे धाल-
 धर्मोपदेशक छाय् आः, वैगु मतलव जितः मुदु ,
 म्हिगः कबुल यानार्थे, द्वःछि दांनि ब्यु आः थथे ।
 धया मांम्हे सिके द्वछि, दां कया पासापिं मुना,
 व्यापार यावले वैत, सच्छिनीव्द लवो दत ।
 अले समुद्र पारे व, वनेत तत्पर जुल,
 मांम्हं वैत अनेकथं, मछ्वेगु यत्न नं यात ।
 मांयागु ममतां याना, मांम्हसे न्ह्यपना गन,
 मांयात हे दाया घ्वाना, बस्वाना व वंहे वन ॥
 डुंगाया न्हेन्हु विते ज्वीवं, समुद्रे लाःबले विचे,
 वैगु हे कारणं डुंगा , सं हे मसंक थाःवन ।
 स्वको तक्क गोला तल, वैत हे जक लाःवन ,
 माभी वैत सिंक्वी चिना, डुंगां हे पितिना विल ॥

वैतः अलग्ग याय्मात्रं, डुंगा अःपुक न्ह्यावन,
 सिक्वी च्वंम्ह मित्तविन्दक, ल्यैल्ये पुपुं वनाच्वन ।
 लःया धारे न्ह्याना वं वं, छुगु द्विपे व लाःवन,
 द्विपवासी प्रेत तय्सं, वैत वचे याना यन ।
 उगु द्विपे न्हेन्हु तक, सुख भोग याना हनं,
 न्हेन्हु लिपा दुःख सिपिं, इपिं प्रेत जुया च्वन ।
 खाःयागु इमिगु भवनं, इपिं नाप्पं ह्वना च्वना,
 न्हेन्हु तकक सुख भोग, इपिं नापं याना च्वन ।
 न्हेन्हु लिपा प्रेतनीपिं ; दुःख सीत अनं वन,
 मित्तविन्दक व थाय् तोता, थः हानं यात्रा यावन ॥
 अनं मेगु द्विप थ्यंका वहःया भवने दुने,
 न्हापाथे हे न्हेन्हु तक, देव ऐश्वर्य भोग् यात ।
 च्याम्हसिनं सेवा याका, सुख ऐश्वर्य भोग् याना,
 कामसुखे लिप्त ज्वीका, मग्न मस्त जुया च्वन ।
 अन नं प्रेतनी तय्सं वैत च्वनाच्वं धाःसा नं,
 इपिं वनेवं हानं थःनं, समुद्र यात्रा यावन ।
 स्वकोगु पटके मेगु, द्विपे थ्यंकः वन अन,
 मानिकयागु विमाने हे, न्हेन्हु सुखं च्वना च्वन ।
 भिं खुम्ह प्रेतनी तय्सं, वैगु सेवा याना च्वन ।
 व हे सुखे लिप्त जूया, न्हेन्हु न्हेचा बिना वन ॥
 न्हेन्हुलिपा प्रेतनीत, दुखसीत अनं वन,
 मित्तविन्दक अनं हानं, वं वले मेगु द्वीपसं ।
 सुवर्णया विमाने हे, स्वीनिम्ह प्रेतनी दुथाय्,
 इपिं नाप्पं च्वना अन, न्हेन्हु सुखं च्वना च्वन ।
 न्हेन्हु लिपा प्रेतनीपिं वनेत स्नेह पूवक,
 पियाच्वं धाःसानं अन नं, मच्चंसे यात्रा यावन ॥

वंवंवं उगु उस्सद, नरके ला:वन उम्ह,
 अन नं सुखसी भापा, तप्यंक दुने दुहांवन ।
 अन नके च्वंमहसिके, छ्यने च्वंगु व चक्र नं,
 पलेस्वां थे च्वना वैके, कया थ:गु छ्यने तल ।
 छ्यने तयवं उगु चक्रं, वैत: दु:ख विया हल,
 न्हापायाम्ह नारकीय, अनं मुक्त जुया वन ।

धवयां न्हापा न्यागु हप्ता, ऐश्वर्य भोग याय् दुगु,
 छन्हु मात्र उपोसथ, व्रतया फल ब्यूगु ख: ।
 असिचक्र छ्यने लागु, दु:ख ब्यूगु विपाक ला,
 मांयात अपमान् या:गु, दा:गुया फल ब्यूगु ख:।
 उकिं सी दु उच्चपिन्त, अपमान अनादर,
 या:पिं व्यक्ति अवश्यं हे, नरके ला:वनी धका ।
 नरके हे मवंसा नं, मनुष्य जन्म जूसा नं,
 नीच कुले जन्म ज्वीगु, उदाहरण छगु ध्व ख: ।

पुण्णिका दासीया उदाहरण

भगवान् बुद्धया समये, श्रावस्ती नगरे दुने,
 अनाथ पिण्डिक सेठ या गृहे छम्ह दासी दु
 वया नां पुण्णिका धैगु, ल:ल्हेगु वैगु ज्या अले,
 छन्हु व नं छगु मौकाय्, दासीत्वं मुक्त जूवन ॥
 मुक्त ज्वीवं सेठयाके, वचं कया व पुण्णिका,
 प्रव्रज्यात्व लाभ याना, विपश्यना बढे यात ।
 उकी अभ्यास यायां हे, अरहन्त जुयावन,
 वं छन्हु भगवान यात, अतितया खं नं कन ।

भो शास्ता न्हापाया जन्मे, विपश्ची आदि बुद्धया,
 शासने भिक्षुणी ज्वीगु भावना वृद्धि यायगु व ।
 प्रज्ञावती जुया थःगु, इन्द्रिय संयमी जुया,
 धर्म कथिक जुया थःगु, यक्व उन्नति जूगु दु ।
 परन्तु उकिया ल्यूल्यू, अभिमान बढे जुया,
 मेपिं शीलवतीपिन्त, अपमान याना वया ।
 वहे पापं दासी जुया, दुःखसीमाःगु खः धका ,
 थःगु पूर्व जन्म यागु, खं निवेदन याःगु दु ॥
 धुकिं नं सीकेफु भीसं, उच्च श्रेष्ठपिनि प्रति,
 अगौरव् अपमान् यायगु, नीच ज्वीगु धका थ्व खं॥

उच्च श्रेष्ठ व्यक्तिपिन्त, आदर तयगुलिं याना,
 सुगती जन्म ज्वी दैगु, छगू उदाहरण कने ।
 उच्च श्रेष्ठ व्यक्तिपिन्त आदर तयगु सुकर्म खः
 सुकर्म सुगती स्वर्गे, यंकीगु नं अवश्य खः ।

पूर्वकाले बोधिसत्त्वं, बट्टाईया जुनि जूवले,
 मौद्गल्यायनै ज्वीम्ह नं, किसि जन्म जुया च्वन ।
 सारिपुत्र ज्वीम्ह जक, माकःया जुनि कै च्वन,
 इपिं स्वम्हं हिमालय, सिमाया आश्रय कया ।
 छथाय् मुना इपिं फुकं, थथे सल्हा यात छन्हु ,
 भीपिं मध्ये जेष्ठ सुज्वी, वैत हे यायगु गौरव ।
 वं हे यायगु अनुशासन, वैत हे यायगु आदर,
 धका इमिसं जेष्ठ जूगु, प्रमाण न्यन भ्वःलाक ।
 न्हापां माकःयाके न्यन, थ्व सिमा छं सिल गथे ?
 वं धाल थ्व सिमायागु च्वका थीफु मचाबले ।

अनं न्यन किसि याके, ध्व सिमा छं सिल गथे ?
 वं धाल ध्व सिमायात, जिं हाचां गायुगु नं यानां।
 अले बट्टाईयाके न्यन, छं ध्व सिमा सिल गथे?
 वं धाल जिं फल नया, फाना ध्व बुगु खः सिमा।
 ध्वखं सीवं किसिं बट्टाईयात जेष्ठ माने यात ,
 माकलं नं निम्हेसितं, आदर तयुगु याःवन ।
 बट्टाईनं नं निम्हेसितं , अववाद विया हल,
 मैत्री तया भिंगु कर्मे, अनुशासन नं यात ॥
 ध्व हे सुकर्मया हेतुं इपिं स्वम्हं धनं सिना,
 सुगती स्वर्ग लोके हे, जन्म ग्रहण याःवन ॥
 सुगती लाइगुया हेतु, जेष्ठपिन्त माने याना,
 आदर गौरव तयुगु, मुख्य खः धैगु सीकेगु ।
 तिर्यक योनि पिसं हे नं, जेष्ठ श्रेष्ठ माने याना,
 आदर गौरव तःसा, मनुष्यं छाया मसीकेगु ।
 थःस्वया गुण व शिक्षा, उमेरं जेष्ठ म्ह ल्यया,
 आदर गौरव तःम्ह, लोके नं ज्वी प्रशशित ।
 गुरु कुले च्वंम्ह हनं, कुलीन सभ्य शिक्षित,
 धका लोके सककसिनं, प्रशंसा याइगु निश्चय ।
 मृत्युं लिपा धुजापिं नं, मनुष्य जन्म जूसानं,
 उच्चकुले जन्म जुई, सकसिनं तइ मान नं ।

७

शास्ता भो भगवान बुद्ध, लोके मनुष्य जीवने,
 गुलिं प्रज्ञावान जूसा, प्रज्ञाहीन गुलिं गुलिं ।
 थथे जूगु छु हेतुं खः, छु याना थथे ज्वीगु खः,
 कना बिज्याहुं भो शास्ता, बिस्तारं ध्वी कथं ध्वखं॥

२५

गुम्ह ब्यक्ति प्रज्ञादुपिं, वा श्रमण भिक्षुपिं दुधाय् ,
 गुगु धर्म कुशल धर्म, गुगु धर्म मभिं हानं ।
 गुगु धर्म दोष युक्त, गुगु निर्दोषगु वथे,
 गुगु धर्म सेवनीय, गुगु सेवन याय्मज्जू,
 गुगु ज्यां म्वातले भीत, दुःख ज्वीकीगु ज्वी हानं,
 गुगु ज्या म्वात्तले भीत, सुख ज्वीकीगु ज्वी धका।
 न्यनी मखु थुजाम्ह हे, मिथ्या भूले लाना च्वनी,
 थुजाम्ह ब्यक्ति मृत्युं ल्यू, दुर्गती जन्म ज्वीम्ह ज्वी।
 दुर्गती व मवसां नं, मनूष्य जन्म जूसानं,
 प्रज्ञाहीन जुया थनं, निन्दाया पात्र ज्वी हानं ॥
 गुम्ह ब्यक्तिं प्रज्ञादुपिं, श्रमण भिक्षुपिं दुधाय्,
 वना न्यनी न्यना छयली, उपिं हे सुगती वनी ।
 स्वर्गलोके मवं सानं, मनूष्य जन्म जूसा नं,
 प्रज्ञावान जुया लोके, न्ह्याथाय्सं पूज्यम्ह जुई ।
 थथे प्रज्ञा दुपिं ब्यक्ति, सेवन याय्गु सुकर्म खः
 सेवन मयाय्गु ध्वलोके, दुष्प्रज्ञ ज्वीगु हेतु खः ।
 सुनां प्रज्ञा दुपिं ब्यक्ति, सेवन व उपसंक्रमण्
 याना न्यना छयला ज्वी व, प्रज्ञावान् ज्वीगु हेतुखः।

अज्ञान शत्रुया उदाहरण

प्रज्ञावान् पिनि सेवन, मयाम्हं न्ह्यावलेसनं,
 निर्दोष व क्लेशयुक्त, ज्यायात सीके फैमखु ।
 याय्माःगु व मयाय्माःगु, ज्या नं वं ध्वीके फैमखु,
 थथे मस्यूगुलिं न्ह्याब्ले, मभिंगु हे याना च्वनी ॥
 मयाय्मागु ज्या याःगुलिं, नर्के वंमहसिगु वाखं,
 न्यना व्वना मनं चाय्का, सेवन् या प्रज्ञावान् पिंसं

भगवान् बुद्धया समये, अजातशत्रु नं थथे,
 बुद्धयाथाय् मलासे व, देवदत्तया संगते ।
 लाःगुलिं वैगु हे शिक्षां, थःनं मूर्खं जुया वना,
 बिम्बिसार जुजुयात, दुःख कष्ट बिया स्यात ।
 लिपा चाय्का बुद्धयागु , उपसक्रमण याना,
 श्रद्धादुपिं पृथग्जन, मध्ये श्रेष्ठम्ह नं जुल ।
 न्हापा हे बुद्धया शिक्षा, काय् खंगसा व निश्चयं,
 छगु मखु छगू मार्गःफले थ्यनीम्ह निश्चयं ।
 असेवनीय मूर्खम्ह, गुरूया संगतं याना,
 पितृघाती जुया लोहकुम्मी नर्के कुतुं वन ।
 उकिं प्रज्ञा वानपिंगु, सेवन् मयायुगु कर्म हे,
 दुर्गतिगामी ज्वीगुया, कारण धैगु सीकेगु ।

प्रज्ञावान् खराचिया उदाहरण

प्रज्ञावान् यागु संगत, याःगुलिं मरणं लिपा,
 सुगती वंगु व्याख्यान, संक्षिप्तं थथे नं दनि ।
 पूर्वकाले वाराणसी, ब्रम्हदत्तयागु इले,
 बोधिसत्व खराचिया, जुनी जन्म जुया च्वन ।
 थःगु निवासया छखे, नदी मेखे पहाड व,
 छखे चिधंगु ग्राम दु, उगु जंगलया बिचे ।
 बोधिसत्व खराचिथाय् , मौद्गल्यायन ज्वीम्ह नं,
 धोंचा जुया जन्म जुल, आनन्द ज्वीम्ह भौ जुल ।
 सारिपुत्र ज्वीम्ह छम्ह, माकः जुया वहे थासे ,
 जन्मजुया फुककं जाना, पासाथें हे च्वना च्वन ।

इपि स्वम्हे सित नं हे, खराचां दान शीलया,
 शिक्षाबिया स्यनी कनी, उपोसथ ब्रते च्वना ।
 स्वम्हसें नं खराचित, आदर गौरव तया,
 अनुशासन् पालेयाना, व्यवहार याना च्वन
 बोधिसत्वं उपोसथ, कन्हे धका सिया छन्हु,
 पासापिन्त सुचं बिया, थःथाय् सःता थथे धाल
 कन्हे उपोसथया दिं, शीले प्रतिस्थित जुया,
 उपोसथ ब्रते च्वना, दान प्रदान यायुगु सो ।
 शीले च्वना दान ब्यूसा, असंख्य फल दैजुल,
 उकिं ग्राहक सुवःसा, दानया धैगु ज्ञां विल ।
 कन्हेखुनु भौचा जूम्हं, सीपिं न्यात मालाहया,
 दान ग्राहक चुलाःसा, दानवीत पियाच्वन ।
 धोंचां नं छुयागु ला व, धौ घः छगः माला हया,
 दान ग्राहक चूलाःसा, दान वीत पियाच्वन ।
 माकलं नं छगू भुप्पा, अं माला दान वी धका
 दान ग्राहक वै धका, दान वीत पियाच्वन ।
 बोधिसत्त्व खराचां नं, थःगु ला दान वी धका,
 दान ग्राहक चूलाय् वं, दान वीत पिया च्वन ।
 थथे थ्व खं सिया इन्द्रं, इमिथाय् दान कावना,
 खराचिथाय् वना वैगु, त्याग परिक्षा नं यात ॥

खराचां त्याग याःगुया, महानता विचाःयाना,
 थ्व हे कीर्ति अमर यायूत, चन्द्रमाय् चिं तया विल
 थ्व खं सी दु प्रज्ञा दुम्ह , खराचा संगते लाना,
 भौ धों माकः तय्सं नं, दान वी माः धकासिल।
 शीले च्वना दान यायुगु , महान धैगु नं सिल,
 उपोसथ ब्रते च्वना, दान वी धैगु सल ॥

ध्व हे पुण्यं इपिं फुक्कं, मृत्युं ल्यू सुगती वन ,
 लोके खराचिया कीर्ति , छगू कल्प च्वना च्वन ।
 धुकिं सी दु प्रज्ञावान-पिंगु संगत यायुगलिं,
 पशु जूसां मनु जूसां, थःनं विद्वान ज्वी धका ।
 ध्व हे दुग्गु प्रज्ञां हे, सुगती वने दैगु खः ,
 मनु जूसां प्रज्ञावान, जुया सम्मान दैगु खः ।
 उकिं प्रज्ञावान्पिंगु, सत्संगत सेवनं याना,
 प्रज्ञावान जुया लोके, वनीगु सुगती धका ।
 सीका ध्वीका थःथे थमं, श्रमण भिक्षुपिं अले,
 प्रज्ञावान् पिनिं संगत, याय् फय्कि विज्ञ पण्डितं ॥

न्यंगु ध्व खं शुभ धाम्ह, तोदेय्य पुत्र मानवं ।
 कनाविज्यागु खः बुद्धं, कर्म व उकिया फल ॥
 छु हेतुं गथे ज्वीगु खः, छु याःयासा छुछुज्वी धका,
 न्यना संतुष्ट ज्वी धुंका, अनुमोदन नं यात ॥

भवतु सब्ब मंगलं
 सकसित नं मंगल ज्वीमाः

- २०) हिरण्य वर्ण महाविहारया संक्षिप्त परिचय नेपाल भाषा
 २१) महासत्तिपट्टान विपश्यना अन्तर्मुखी ध्यान ”
 २२) चैत्य वन्दना ”
 २३) कर्म व उकिया विपाक (पद्य) [छिगु हे ल्हाती] ”

प्रकाशनया लॅप्वी

संक्षिप्त बौद्ध दर्शनया विकास नेपाल भाषा (प्रेसे)
 महास्मृति प्रस्थान सूत्र मूलपाली र नेपालीमा अनुवाद

लेखकया अन्य प्रकाशित सफूत

- १) परित्त सूत्त (चतुर्थ संकरण) नेपाली अर्थ सहित
 २) तीन सूत्र नेपाली
 ३) छछवक सूत्र ”
 ४) बिश्वन्तर जातक (द्वितीय संस्करण) ”
 ५) बुद्ध शासनको इतिहास ”
 ६) ज्ञानमाला भजन संग्रह (नेपाली) ”
 ७) विपश्यना ध्यान निर्देश (पद्य)
 ८) त्रिशुली बजारको संक्षिप्त परिचय ”
 ९) अंगुलिमाल नाटक ”
 १०) मंगल र पराभव ”
 ११) उदान ”
 १२) बौद्ध संस्कार ”
 १३) आमा बाबुको सेवा (पद्य) ”

नेपाल भाषाय्

	नेपाल भाषा
१) उदान	"
२) अंगुलिमाल	"
३) खुद्क पाठ	"
४) चरिया पिटक	"
५) देवघम्म जातक (द्वितीय संस्करण)	"
६) बुद्धोपदेशित सार संग्रह (पद्य)	"
७) गृहस्थ धर्म	"
८) विपस्सना ध्यान निर्देश (पद्य)	"
९) घात्येंगु बुद्ध वन्दना	"
१०) भोगु बाजा भोगु संस्कृति दाफा भजन ग्वारा संग्रह	"
११) नमक्कार गाथा	"
१२) श्रामणोर विनय	"
१३) मां बौया सेवा (पद्य)	"
१४) सुत्त निपात पारायण वर्ग सहित बाबरी ब्राह्मणया जीवनी	"
१५) विश्वन्तर (पुष्पा प्याखँ)	"
१६) भोगु भाषा शास्त्रीय संगीत (पद्य)	"
१७) प्रचलित दान गाथा	"
१८) आषाढ पुह्ली छगू लुमन्ति	"
१९) स्वस्ति वाक्य व मङ्गलाष्टक	"